پژوهشی

درک همراهان بیماران از ماهیت خشونت محل‌کار علیه پرستاران در مراکز آموزشی– درمانی تبریز

نصیب بابایی* - آزاد رحمانی - علیرضا محجل‌اقدم*** - وحید زمان زاده**** - عباس داداش‌زاده*** - مرضیه آوازه***

*دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.
** استادیار پرستاری ، عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.
*** مربی پرستاری ، عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.
**** دانشیار پرستاری ، عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: پرستاران همراهان را مهم‌ترین منابع اعمال خشونت محل‌کار علیه خود می‌دانند. در متون قبلی پژوهشی یافت نشد که ماهیت خشونت محل‌کار علیه پرستاران را از دیدگاه همراهان مورد بررسی قرار داده باشد. لذا، هدف این مطالعه تعیین درک همراهان از ماهیت خشونت محل‌کار علیه پرستاران بود.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی ۳۷۶ نفر از همراهان در مراکز آموزشی تبریز با روش تصادفی ساده در مطالعه شرکت داده شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه تعدیل شده سازمان جهانی بهداشت بود که با ایجاد تغییراتی مورد استفاده قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار آماری SPSS (ویرایش ۱۳) و آمار توصیفی استفاده گردید.

یافته‌ها: در مجموع همراهان ۱۴۹ مورد خشونت محل‌کار را گزارش نمودند. همراهان بیشترین خشونت‌ها را به ترتیب انواع کلامی (۲۵٪)، نژادی (۵/۹٪)، جنسی (۴/۵٪) و فیزیکی (۴/۳٪) گزارش نمودند. در مورد خشونت‌های کلامی، جنسی و فیزیکی همراهان مهمترین عاملان خشونت بودند. عمده‌ترین عوامل مرتبط با بروز خشونت برخورد نامناسب پرسنل، نگرانی مرتبط با سلامتی و انتظار طولانی مدت برای دریافت خدمات بود. همچنین، عمده‌ترین واکنش پرستاران به اعمال خشونت علیه آنان اطلاع به نگهبانی، انجام ندادن هیچ کاری و دعوت مهاجم به آرامش بوده است.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش تاییدکننده شیوع بالای خشونت محل‌کار علیه پرستاران بود و همچنین مشخص شد در بسیاری از موارد مانند شیوع خشونت، عاملان خشونت، انواع خشونت و واکنش پرستاران به خشونت درک کننده در مطالعه مشابهت زیادی با گزارشات قبلی پرستاران در این زمینه دارد.

بودجه این مطالعه توسط معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تبریز پرداخت شده و به تایید کمیته منطقه‌ای اخلاق در پژوهش رسیده است. نتایج مطالعه تعارض منافعی با نویسندگان ندارد.

واژگان کلیدی: خشونت، محل‌کار، همراهان، پرستاران

پذیرش مقاله: ۱۳۹۲/۰۹/۱۹ تایید مقاله: ۱۳۹۲/۱۲/۲۶

نویسنده پاسخگو: آذربایجان شرقی، تبریز، انتهای خیابان شریعتی جنوبی، روبروی بنیاد شهید، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه داخلی جراحی

شماره تماس: ۰۴۱۱۴۷۹۶۷۷۰ نمابر: ۰۴۱۱۴۷۹۶۹۶۹ پست الکترونیک:azad.rahmani@yahoo.com

مقدمه

اعمال خشونت توسط بیماران و همراهان آنها مساله‌ای مهم در سیستم‌های درمانی سراسر جهان است که به ویژه متوجه پرسنل پرستاری می‌باشد (۱). پرستاران علاوه بر تنش‌های شغلی متعدد با استرس ناشی از تعامل با بیماران و اعضای خانواده آنان نیز مواجه هستند (۲). در رابطه با میزان اعمال خشونت علیه پرستاران مطالعات زیادی انجام شده است. بر اساس این مطالعات ۷۰٪ پرستاران انگلیسی و ۵۹٪ پرستاران سوئدی سالیانه یکی از انواع خشونت را در محل‌کار تجربه می‌نمایند (۳). همچنین، بیش از نیمی از پرستاران در تایوان

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-21]

(۴)، هنگ‌کنگ (۵)، مصر (۶) و ترکیه (۷) هر سال یکی از انواع خشونت را تجربه می‌نمایند. به طرز مشابهی بسیاری از پرستاران و حتی دانشجویان پرستاری در ایران نیز در معرض انواع خشونت و به ویژه نوع کلامی و روانی آن قرار دارند (۱۵-۸)

مهمترین عواملی که اعمال خشونت علیه پرستاران را افزایش می‌دهند شامل عوامل مرتبط با پرستاران و بیماران، عوامل مرتبط با محل‌کار و عوامل اجتماعی و فرهنگی هستند که در این بین عوامل مرتبط با بیماران و اعضای خانواده آنان از مهمترین می باشند(۱۶). اعمال خشونت علیه پرستاران سبب ایجاد پیامدهای مخربی نظیر صدمات جسمی و روانی شده (۱۷) و به علاوه سبب افزایش خطاهای پزشکی، کاهش کیفیت مراقبت‌های پرستاری و نیز افزایش نارضایتی شغلی در پرستاران می‌گردد (۱۸، ۶).

نکته مهمی که در مطالعات گزارش شده این است که تقریباً در اکثر مطالعات انجام شده در سایر کشورها (۲۰، ۱۹،۶، ۴-۲) و ایران (۱۳،۱۰-۸) پرستاران همراهان را مهمترین اعمال کنندگان خشونت علیه خود می‌دانند. البته در مطالعات قبلی شیوع انواع مختلف خشونت محل‌کار و عوامل مؤثر در بروز آن ،تنها از دید پرستاران، بررسی شده است و دیدگاه عاملان اصلی خشونت یعنی همراهان در این زمینه بررسی نشده است. در واقع، در مرور وسیع متون، مطالعه‌ای یافت نشد که خشونت محل‌کار علیه پرستاران و عوامل مؤثر بر آن را از دیدگاه همراهان بررسی نموده باشد. به این دلیل، اهداف این مطالعه عبارت بودند از: ۱) تعیین شیوع انواع مختلف خشونت محل‌کار علیه پرستاران از دیدگاه همراهان؛ ۲) تعیین عاملان اعمال خشونت محل‌کار علیه پرستاران از دیدگاه همراهان؛ ۳) تعیین عوامل موثر بر بروز خشونت محل‌کار علیه پرستاران از دیدگاه همراهان؛ ۴) تعیین واکنش پرستاران به خشونت محل‌کار از دیدگاه همراهان.

روش بررسی

این مطالعه توصیفی از خرداد تا شهریور سال ۱۳۹۲ در مراکز آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شد. این دانشگاه دارای ۱۱ بیمارستان آموزشی است که از میان آن ها ۹ بیمارستانی که دارای بخش‌های داخلی-جراحی، مراقبت‌های ویژه و اورژانس بودند جهت انجام این مطالعه انتخاب شدند.

جامعه این پژوهش دربرگیرنده همراهانی بود که در زمان انجام مطالعه جهت همراهی یکی از بستگان خود به محیط مطالعه مراجعه می‌نمودند. معیارهای ورود عبارت بود از داشتن حداقل ۱۸ سال سن و همراهی حداقل به مدت ۸ ساعت. حجم نمونه با توجه شیوع خشونت جنسی که در مطالعه راهنما ۵/۶٪ برآورد شد و بر اساس فاصله اطمینان ۹۵٪ و ۵٪ خطای معیار قابل قبول برابر ۲۵۰ نفر برآورد شد که پس از محاسبه همبستگی درون گروهی و اثر طرح این حجم نمونه به ۴۰۰ نفر افزایش داده شد. روش نمونه‌گیری از نوع تصادفی ساده بود و یکی از محققین در هر بار مراجعه به محیط‌های مطالعه تعدادی از همراهان را که واجد معیارهای مطالعه بودند به صورت تصادفی انتخاب می‌نمود. سعی شد برای هر بخش هفته‌ای یک بار نمونه‌گیری انجام شود و برای کاهش گزارش همزمان یک مورد خشونت در هر بار نمونه‌گیری تعداد یک پنجم همراهان انتخاب شوند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه سازمان جهانی بهداشت بود که با ایجاد تغییراتی برای بررسی دیدگاه همراهان استفاده شد. بر اساس اهداف مطالعه این پرسشنامه شامل چهار قسمت بود: قسمت اول برخی مشخصات فردی- اجتماعی همراهان را بررسی می‌نمود. قسمت دوم شیوع انواع مختلف خشونت محل‌کار علیه پرستاران و عاملان این خشونت‌ها را از دیدگاه همراهان مورد بررسی قرار می‌داد. قسمت سوم عوامل موثر بر بروز خشونت محل‌کار علیه پرستاران را بررسی می‌کرد و در قسمت چهارم واکنش پرستاران به خشونت محل‌کار از دیدگاه همراهان بررسی شد. قسمت سوم و چهارم پرسشنامه توسط همراهانی تکمیل گردید که خشونت را مشاهده یا اعمال نموده بودند. روایی محتوای پرسشنامه توسط نظرخواهی از ۱۰ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شد پایایی پرسشنامه با روش بازآزمایی بر روی ۱۰ همراه به فاصله ۵ روز انجام شد و ضریب همبستگی بین انواع خشونت و عوامل موثر بر بروز خشونت در دو دفعه بررسی تعیین شد.

جهت شروع کار ابتدا تاییدیه کمیته منطقه‌ای اخلاق در پژوهش دانشگاه علوم پزشکی تبریز کسب شد و پس از کسب مجوزهای لازم پرسشنامه‌ها در بین همراهان واجد معیارهای مطالعه توزیع شد. ابتدا به نمونه‌ها اطمینان داده شد که تمام اطلاعات آنان محرمانه می‌باشد و سپس، رضایت آگاهانه از آنها اخذ شد. به علاوه، توضیح داده شد که فقط همراهانی که خشونت اعمال کرده بودند یا شاهد آن بودند قسمت سوم و چهار پرسشنامه را تکمیل خواهند نمود. ممکن بود همراهان از گزارش خشونت اجتناب نمایند، در نتیجه به گونه‌ای نمونه‌گیری شد تا همراهانی که شاهد خشونت نیز بوده‌اند در مطالعه شرکت داده شوند. در مورد افراد کم‌سواد یا بی‌سواد داده‌ها با روش مصاحبه تکمیل گردید و در مورد افراد با سواد پرسشنامه توسط خود آنان تکمیل شد. در طول انجام مطالعه از ۴۰۰ همراه بیمار برای شرکت در مطالعه دعوت شد که پرسشنامه ۲۴ نفر به علت ناقص بودن از مطالعه خارج شد و در نهایت، داده‌های ۳۷۶ نفر وارد تجزیه و تحلیل شد (ضریب مشارکت = ۹۴٪). جهت تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS (ویرایش ۱۳) و آمار توصیفی شامل تعداد و درصد، میانگین و انحراف معیار استفاده گردید.

یافته‌ها

برخی مشخصات همراهان در جدول ۱ گزارش شده است. هدف اول مطالعه تعیین شیوع انواع مختلف خشونت محل‌کار علیه پرستاران از

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-21]

جدول ۱- برخی مشخصات فردی- اجتماعی همراهان حاضر در مراکز آموزشی - درمانی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

متغیر	زیر گروه‌ها	تعداد	درصد
جنس	مرد	۱۵۳	۴۰/۷
	زن	۲۲۳	۵۹/۳
وضعیت تاهل	مجرد	۱۱۲	۲۹/۸
	متأهل	۲۶۰	۶۹/۱
	مطلقه	۴	۱/۱
وضعیت تحصیلی	زیر دیپلم	۹۳	۲۴/۷
	دیپلم	۱۸۹	۵۰/۳
	لیسانس	۹۱	۲۴/۲
	فوق لیسانس	۳	۰/۸
بخش بالینی	داخلی	۱۷۶	۴۶/۸
	جراحی	۱۳۱	۳۴/۸
	ویژه	۱۸	۴/۸
	اورژانس	۵۱	۱۳/۶
سن به سال، میانگین (انحراف معیار)			۳۴/۷ (۹/۰۶)
دفعه همراهی، میانگین (انحراف معیار)			۲/۸۱ (۲/۶۷)
طول مدت همراهی به ساعت، میانگین (انحراف معیار)			۳۹/۶۴ (۳۰/۷۲)

دیدگاه همراهان بود. همراهان در مجموع در طول مدت اقامت خود در بیمارستان ۱۴۹ مورد خشونت علیه پرستاران را گزارش نمودند. این همراهان بیشترین خشونت‌ها علیه پرستاران را به ترتیب انواع کلامی، نژادی، جنسی و فیزیکی گزارش نمودند (جدول ۲).

هدف دوم مطالعه تعیین عاملان اعمال خشونت محل‌کار علیه پرستاران از دیدگاه همراهان بود. در این رابطه همراهان، خود همراهان را بیشترین گروه اعمال کننده خشونت‌های فیزیکی، کلامی و جنسی و بیماران را بیشترین گروه اعمال کننده خشونت‌های نژادی دانسته بودند (جدول ۲).

هدف سوم مطالعه تعیین عوامل موثر بر بروز خشونت محل‌کار علیه پرستاران از دیدگاه همراهان بود. همراهان عمده‌ترین عوامل مرتبط با بروز خشونت علیه پرستاران را برخورد نامناسب پرسنل درمانی، نگرانی مرتبط با سلامتی از طرف بیمار یا همراه بیمار و انتظار طولانی مدت برای دریافت خدمات بهداشتی دانستند (جدول ۳).

هدف چهارم مطالعه تعیین واکنش پرستاران به خشونت محل‌کار از دیدگاه همراهان بود. همراهان گزارش نمودند که عمده‌ترین واکنش پرستاران اطلاع به نگهبانی، انجام ندادن هیچ کاری و دعوت مهاجم به آرامش بود (جدول ۴). تقریباً نیمی از همراهان اظهار کردند که هیچگونه اقدامی برای شناسایی علت حمله به پرستاران صورت نگرفته و تنها در دو مورد توسط پلیس برای شناسایی علت حمله به پرستاران اقداماتی صورت گرفته بود.

بحث

با توجه به مرور بر متون وسیع انجام شده این پژوهش جزء نخستین

جدول ۲ - توزیع فراوانی شیوع انواع خشونت محل‌کار علیه پرستاران و عاملان آنها در مراکز آموزشی-درمانی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از دیدگاه همراهان

انواع خشونت		فیزیکی		کلامی		جنسی		نژادی	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
موارد خشونت*	بلی	۱۶	۴/۳	۹۴	۲۵/۰	۱۷	۴/۵	۲۲	۵/۹
	خیر	۳۶۰	۹۵/۷	۲۸۲	۷۵/۰	۳۵۹	۹۵/۵	۳۵۴	۹۴/۱
عاملان خشونت*	بیمار	۳	۰/۸	۳۴	۹/۰	۴	۱/۱	۸	۲/۱
	همراهان	۷	۱/۹	۵۱	۱۳/۶	۹	۲/۴	۷	۱/۹
	همکاران	۳	۰/۸	۱۶	۴/۳	۱	۰/۳	۴	۱/۱
	مدیران	۳	۰/۸	۱۵	۰/۴	۲	۰/۵	۷	۱/۹
	سایر	۱	۰/۳	۸	۲/۱	۱	۰/۳	۰	۰

* در مورد این گزینه‌ها همراهان می‌توانستند بیش از یک گزینه را انتخاب نمایند

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-21]

جدول ۳- درک همراهان در زمینه عوامل مرتبط با خشونت‌های مشاهده شده نسبت به پرستاران در مراکز آموزشی- درمانی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

	عوامل مرتبط	بلی	
		تعداد	درصد
پرسنلی	نبود انگیزه و رضایت شغلی در پرستاران	۴۰	۳۲/۵
	برخورد نامناسب پرسنل با بیمار یا همراهان	۷۹	۶۴/۲
مدیریتی	نبود برنامه آموزشی درباره پیشگیری از خشونت	۲۱	۱۷/۱
	ضعف مدیریت	۳۴	۲۷/۶
	نبود امکانات امنیتی به موقع	۱۷	۱۳/۸
	نسبت تعداد پرستاران به بیماران	۴۴	۳۵/۸
	شیفت های کاری فشرده پرستاران	۲۴	۱۹/۵
محیطی	در دسترس بودن پرستاران	۳۳	۲۶/۰۸
	نزدیکی محل‌کار پرستاران به محل خشونت	۴۹	۳۹/۸
اجتماعی	هزینه‌های بالای خدمات بهداشتی درمانی	۴۱	۳۳/۳
	عدم رضایت بیمار از کیفیت خدمات ارائه شده	۲۶	۲۱/۱
	انتظار طولانی مدت برای دریافت خدمات بهداشتی	۶۷	۵۴/۵
بیماران و بستگان آنها	مصرف الکل یا دارو توسط بیمار یا همراه بیمار	۱۵	۱۲/۲
	نا آشنا بودن بیماران و همراهان با وظایف پرستاران	۴۷	۳۸/۲
	نگرانی درباره سلامتی از طرف بیمار یا همراه بیمار	۷۰	۵۶/۹
	وجود سابقه شرارت و خشونت در خانواده بیمار	۲۴	۱۹/۵

* در مـورد این گزینه‌ها همراهان می‌توانسـتند بیش از یک گزینه را انتخاب نمایند

جـدول ۴- دیدگاه همراهـان در مورد واکنش پرسـتاران به خشـونت علیه آنان در مراکز درمانی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

نوع واکنش	تعداد	درصد
وانمود کردند اتفاقی نیفتاده است	۲۱	۱۷/۱
اقدامی نکردند	۳۰	۲۴/۴
مهاجم را به آرامش دعوت کردند	۲۶	۲۱/۱
به مافوق خود گزارش کردند	۴	۳/۳
نگهبانی را خبردار کردند	۳۶	۲۹/۳
سعی کردند از خودشان دفاع کنند	۲۳	۱۸/۷
درخواست غرامت کردند	۰	۰
پیگرد قانونی کردند	۱	۸/۰

* در برخـی موارد همراهان نوع واکنش را گـزارش ننمودند و یا چند مورد را گزارش می‌نمودند

مطالعاتی است که ماهیت خشونت محل‌کار علیه پرستاران را از دیدگاه همراهان بررسی نموده است و نتایج آن می‌تواند در راستای درک بهتر پدیده خشونت محل‌کار علیه پرستاران استفاده شود.

در راسـتای هدف اول مطالعه نتایج نشـان داد کـه همراهان در طول مـدت اقامت در بیمارسـتان ۱۴۹ مورد خشـونت علیه پرسـتاران را گزارش نمودند که گویای شیوع بالای خشونت محل‌کار علیه پرستاران می‌باشـد. به علاوه، همراهان گزارش نمودند که بیشـترین خشونت‌ها علیه پرسـتاران به ترتیب از نوع کلامی، نژادی، جنسی و فیزیکی بوده است. متاسفانه مطالعه‌ای داخلی و یا خارجی یافت نشد که میزان شیوع خشونت علیه پرستاران را از دیدگاه همراهان گزارش نموده باشد. البته در مطالعاتی شـیوع خشـونت محل‌کار علیه پرستاران ایرانی از دیدگاه خود آنها بررسـی شده اسـت. برای مثال، در مطالعه‌ای جامع مشخص شد که ۸۷٪ پرستاران ایرانی در طول مدت ۶ ماه مورد خشونت کلامی قـرار می‌گیرنـد (۱۱). این یافته با مطالعاتی دیگر که نشـان می‌دهند پرسـتاران ایرانی در تهران (۹)، بابل (۱۰) و تبریز (۸) شیوع زیادی از خشـونت محل‌کار را گزارش نموده‌اند همخوانی دارد. در رابطه با شیوع انواع مختلف خشونت علیه پرسـتاران نیز یافته‌های این مطالعه تا حد زیادی مشـابه گزارشات قبلی در ایران است (۸). با توجه به این که در تمامی این مطالعات دیدگاه پرسـتاران که خود قربانیان اصلی خشونت محل‌کار هسـتند، بررسی شده اسـت پس تایید این یافته‌های نیازمند مطالعاتی است که این پدیده را از دیدگاه دیگر افراد درگیر نیز بررسی نموده باشـد. بنابراین یافته این مطالعه می‌توانـد تاییدی بر یافته‌های مطالعات قبلی باشـد و نشـان می‌دهد که همراهان بیماران نیز شیوع بالای خشـونت علیه پرسـتاران را تایید می‌نماینـد و همچنین، تایید

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-21]

می‌نماید که بیشترین خشونت‌ها علیه پرستاران از نوع کلامی است.
در راستای هدف دوم مطالعه همراهان خود را بیشترین عاملان خشونت‌های فیزیکی، کلامی، جنسی و بیماران را بیشترین عاملان خشونت‌های نژادی علیه پرستاران دانسته بودند. این نتایج تا حد زیادی مشابه نتایج مطالعات انجام شده در دیگر کشورها (۱۹، ۷، ۶، ۲) و ایران (۱۳ ، ۱۰-۸) است. البته در متون قبلی مطالعه‌ای یافت نشد که دیدگاه همراهان را در مورد عاملان خشونت علیه پرستاران بررسی نموده باشد و در تمامی متون قبلی تنها دیدگاه پرستاران در این زمینه بررسی شده است. پس، نتایج این مطالعه درستی گزارشات پرستاران از عاملان خشونت محل‌کار علیه پرستاران را تایید می‌نماید.
در راستای هدف سوم مطالعه همراهان مهمترین عوامل مرتبط با بروز خشونت علیه پرستاران را برخورد نامناسب پرسنل، نگرانی مرتبط با سلامتی و انتظار طولانی مدت برای دریافت خدمات دانسته بودند. اگرچه در مرور بر متون مطالعه‌ای یافت نشد که دیدگاه همراهان را در این زمینه بررسی نموده باشد ولی دو مطالعه قبلی در ایران نشان می‌دهند که پرستاران نبود امکانات امیتی، نسبت تعداد پرستاران به بیماران (۸)، عدم کنترل رفت و آمد همراهان، عدم کنترل تعداد همراهان و کمبود کارکنان امنیتی (۲۱) را مهمترین عوامل ایجاد کننده خشونت می‌دانند. بنابراین، تفاوت زیادی بین دیدگاه پرستاران و همراهان در مورد علل بروز خشونت علیه پرستاران وجود دارد. پرستاران بیشتر عوامل مرتبط با همراهان و نبود اقدامات امنیتی را عامل بروز خشونت می‌دانند و همراهان عوامل مرتبط با برخورد پرسنل و ارائه خدمات را مهم می‌دانند. آنچه که از تجارب طولانی مدت محققین بر می‌آید این است که هر دو دسته عوامل در بروز خشونت محل‌کار موثرند ولی برخورد نامناسب پرسنل، نگرانی همراهان از ناشناخته‌ها و تاخیر در ارائه خدمات درمانی، که خود ارتباط مستقیم با تعداد پرسنل دارد، عوامل بسیار مهمی در بروز خشونت محل‌کار علیه پرستاران هستند.
در راستای هدف چهارم مطالعه مشخص شد که همراهان عمده‌ترین واکنش پرستاران به اعمال خشونت را اطلاع به نگهبانی، انجام ندادن هیچ کاری و دعوت مهاجم به آرامش گزارش نمودند. به نظر می‌رسد این یافته نیز تایید کننده یافته‌های مطالعات قبلی می‌باشد که نشان می‌دهند که پرستاران معمولاً در برخورد با موارد خشونت اقدام خاصی انجام نمی‌دهند یا مهاجمان را به آرامش دعوت می‌نمایند (۲، ۸،۲۲،۲۳).
نتایج این مطالعه دارای کاربردهایی می‌باشد. همراهان تایید می‌نمایند که خشونت علیه پرستاران در سیستم درمانی ایران بسیار شایع است. بنابراین، بیشتر مشخص می‌شود که این پدیده نیازمند توجهات ویژه‌ای در ایران است. علاوه بر این، تایید شد که از دیدگاه همراهان خشونت کلامی شایعترین نوع خشونت علیه پرستاران است و همراهان در این مورد مهمترین عامل خشونت هستند. به علاوه، نتایج نشان می‌دهد که برخورد نامناسب پرسنل و تاخیر در ارائه مراقبت از عوامل بسیار مهم در بروز خشونت علیه پرستاران از دید همراهان است. این موارد نشان می‌دهد که در مجموع ایجاد کنترل بهتر بر همراهان بیماران و بهبود کیفیت مراقبت‌های پرستاری و درمانی می‌توانند عواملی مهم در کاهش خشونت علیه پرستاران باشند.
این مطالعه دارای محدودیت‌هایی می‌باشد. امکان بالایی وجود داشت که همراهان اطلاعات واقعی را گزارش ننمایند و بیشتر نظرات همراهان در مورد خشونت‌های مشاهده شده بررسی شد. علی‌رغم اینکه هفته‌ای یک بار از هر بخش بالینی نمونه‌گیری شد ولی باز این امکان وجود داشت که در برخی موارد همراهان مورد خشونت مشابهی را گزارش نمایند. همچنین، این امکان وجود داشت که به دلیل مسائل فرهنگی برخی همراهان نخواهند همه موارد خشونت را، به ویژه خشونت جنسی و فرهنگی، را گزارش نمایند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود در این موارد مطالعاتی با سایر رویکردهای پژوهشی مانند روش‌های کیفی انجام گیرد.

نتیجه‌گیری

بررسی درک همراهان بیماران در رابطه با ماهیت خشونت محل‌کار علیه پرستاران جلوه‌های تازه‌ای از این پدیده را نشان داد و گزارشات قبلی پرستاران از شیوع و ماهیت خشونت محل‌کار علیه پرستاران را تایید نمود. این مطالعه تایید نمود که پرستاران در معرض شیوع بالایی از خشونت محل‌کار قرار دارند که به ویژه از جانب همراهان بیماران متوجه آنان است.

تقدیر و تشکر
این مطالعه حاصل پایان‌نامه کارشناسی ارشد پرستاری در دانشکده پرستاری و مامایی تبریز است. از تمامی همراهانی که در این مطالعه شرکت نمودند تشکر می‌شود.

References

1- Hahn S, Zeller A, Needham I, Kok G, Dassen T, Halfens R, J.G. Patient and visitor violence in genral hospital: asystematic review of the literature. Aggression and Violent Behavior. 2008; 13: 431-41.
2- Ahmed AS. Verbal and physical abuse against Jordanian nurses in the work environment. East Mediterr Health J. 2012; 18 (14): 318-24.
3- Nolana P, Soaresb J, Dallendera J, Thomsenc S,

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-21]

Arnetzd B. A comparative study of the experiences of violence of English and Swedish mental health nurses. Int J Nurs Stud. 2001; 38: 419–26.

4- Lin YH, Liu HE, . The impact of workplace violence on nurses in South Taiwan. Int J Nurs Stud. 2005; 42 (7): 773-8.

5- Kwok R, Law Y, Li K, Ng Y, Cheung M, Fung V, et al. Prevalence of workplace violence against nurses in Hong Kong. Hong Kong Med J. 2006; 12 (1): 6-9.

6- Samir N, Mohamed R, Moustafa E, Abousaif H. Nurses' attitudes and reactions to workplace violence in obstetrics and gynaecology departments in Cairo hospitals. East Mediterr Health J. 2012; 18 (3): 198-204.

7- Gunaydin N, Kutlu Y. Experience of Workplace Violence Among Nurses in Health-Care Settings. Journal of Psychiatric Nursing. 2012; 3 (1): 1-5.

8- Zamanzadeh V, Solimannezhad N, Abdollahzadeh F. Nature of violence toward nurses working in East Azerbaijan State hospitals. Medical Journal of Tabriz University of Medical Sciences. 2007;29(2):4-13. [Persian]

9- Teimurzadeh E, Rashidian A, Arab M, Sari AA, Gasemi m. Measuring nurses' exposure to psychological violence in a large teaching hospital in Tehran. Tehran Journal of School Health and Institute of Health Research. 2010;7(2):41-9. [Persian]

10- Rahimzadeh RM, Zabihi A, Hoseini GS. Exposure to physical and verbal violence of nurses in hospital. Journal of Nursing and Midwifery, Tehran University of Medical Sciences 2011;17(2):5-11. [Persian]

11- Shoghi M, Mirzai G, Salemi S, Sanjari M, Heidari S, Shirazi F. Verbal abuse against nurses in hospitals in Iran. Journal of Semnan University of Medical Sciences.2008; 20: (3);93-184. [Persian]

12- Aghajanloo A, Zandi NK, Bayat SZ, Majd AH. Assessment of violence during training among nursing students of Iran, Tehran, Shahid Beheshti University of Medical Sciences. Journal of Forensic Medicine. 2007;13(4):223-7. [Persian]

13- Aghajanloo A, Haririan HR, Ghafurifard M. Violence during clinical training among nursing students of zanjan universities of medical sciences. Iranian Journal of Nursing Research. 2010;5(17):47-54. [Persian]

14- Koohestani H, Baghchegi N, Rezaei K, Abedi A, Seraji A, Zand S. Occupational violence in nursing students in arak. Iranian Journal of Epidemiology. 2011;7(2):44-50. [Persian]

15- Rahmani A, Allahbakhshian A, Dadashzadeh A, Namdar H, Akbari MA. Physical violence in working environments: Viewpoints of EMT personnel in East Azerbaijan Province. Nursing Research. 2009;7(2): 33-41. [Persian]

16- Bakker S. Covert violence in nursing: a Western Australian experience. PhD Dissertation. Edith Cowan. 2012.

17- Cashmore AW, Indig D, Hampton SE, Hegney DG, Jalaludin BB. Workplace violence in a large correctional health service in New South Wales, Australia: a retrospective review of incident management records. BMC Health Serv Res. 2012; 12:245.

18- Kisa S. Turkish nurses' experiences of verbal abuse at work. Arch Psychiatr Nurs. 2008; 22 (4): 200-7.

19- Tang JS, Chen C, L., Zhi-Ran Zhang ZR, Wang L. Incidence and Related Factors of Violence in Emergency Departments—A Study of Nurses in Southern Taiwan. J Formos Med Assoc. 2007; 106(9): 748-58.

20- Erkol H, Go¨kdog˘an MR, Erkol Z, Boz B. Aggression and violence towards health care providers – A problem in Turkey? Forensic Leg Med .2007;14 (7): 423–8.

21- MoshtagEshgh Z, Saeedi M, Saeedi ZA, Majd HA, Abedi ZN. Violence toward nurses at emergency rooms (ERs) of hospitals of Medical Universities in Tehran. Journal of Shahid Beheshti Faculty of Nursing and Midwifery. 2012; 22(77): 32-8. [Persian]

22- Hahn S, Hantikain V, Needham I, Kok G, Dassen T, Halfens RJG. Patient and visitor violence in the general hospital, occurrence, staff interventions and consequences: a cross-sectional survey. J Adv Nurs. 2012; 62(12): 2685–99.

23- Camerino D, Behar ME, Canway MP, Heijden D, Hasselhorn MH. Work-related factors and violence among nursing staff in the European NEXT study: A Longtitudeinal cohort study. Int J Nurs Stud. 2008; 45 (1): 35-50.

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-21]

Perception of Patients' Companions about Nature of Workplace Violence against Nurses in Tabriz Medical Educational Centers

Nasib Babaei*- Azad Rahmani† - Ali-Reza Vahid Zamanzadeh*** - Mohajjel-aghdam**** - Abbass Dadashzadeh*** - Marziyeh Avazeh***

*MSc Student in Nursing, Nursing & Midwifery Faculty, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.
**Assistant professor in Nursing & Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.
***MSc in Nursing, Academic Member of Nursing & Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.
****Associate Professor in Nursing, & Midwifery Faculty, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

Abstract

Introduction: *Nurses consider patients' companions as a main resource of workplace violence against nurses. There are no previous researches investigated the nature of workplace violence against nurses from the viewpoints of patients' companions. So, the aim of present study was to investigate the perception of patients' companions about workplace violence against nurses.*

Method: *In this descriptive study, 376 companions in Tabriz medical educational centers were participated by simple randomized method. The data gathering instrument was a modified questionnaire of World Health Organization. Data analysis was performed using SPSS software (version 13) and descriptive statistics.*

Findings: *Companions reported 149 occurrences of workplace violence in verbal (25%), cultural (5.9%), sexual (4.5%) and physical (4.3%) types. About verbal, sexual and physical violence the companions were the most representative of workplace violence. Inappropriate behavior of personnel, worries about health and long prospect for receiving health care were mains. The main reactions of nurses to workplace violence included informing guard, doing nothing and invited the offender to be calm.*

Conclusion: *Results of this research confirmed high prevalence of workplace violence against nurses and also in many cases, such as prevalence of violence, offenders, types of violence and reactions of nurses the perception of companions were similar to the viewpoint of nurses that reported in previous researches.*

This project funded by research deputy of Tabriz University of Medical Sciences and approved by Regional Ethics Committee. The findings have no interest of conflict with authors.

Keywords: *Violence, Workplace Violence, Companions, Nurses*

Received: 10 Dec. 2013 *Accepted: 17 March 2014*

†Correspondence: Nursing and Midwifery Faculty, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
Tel: +98 411 4796770 *Email: azad.rahmani@yahoo.com*

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-21]